

Motion till riksdagen 2020/21:3977

av **Niklas Wykman m.fl. (M)**

med anledning av prop. 2020/21:160 Säkrare samordningsnummer och bättre förutsättningar för korrekta uppgifter i folkbokföringen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas om Skatteverkets direktåtkomst till andra myndigheters databaser ska kunna utökas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska krävas personlig inställelse hos Skatteverket, eller annan lämplig myndighet, för att få ett samordningsnummer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla som i dag har samordningsnummer genom personlig inställelse hos Skatteverket, eller annan lämplig myndighet, ska bekräfta sin identitet och att de samordningsnummer som inte bekräftas inom en ettårsperiod avslutas om det inte finns särskilda skäl och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att biometriska data ska användas för att göra identifieringen av samordningsnumrens innehavare säkrare och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Antalet människor som vistas i Sverige utan tillåtelse är i dag okänt. Skatteverket uppskattar att omkring 200 000 personer är skrivna på felaktiga adresser i Sverige. Exakt hur omfattande problemen är vet ingen. En folkbokföring som staten inte har kontroll över kommer till en stor kostnad för skattebetalarna och försvårar arbetet att hjälpa de som behöver samhällets stöd allra mest.

Att göra anspråk på någon annans folkbokföringsadress är allvarligt i sig självt. Fusk med folkbokföringsuppgifter är dock även en avgörande faktor i den organiserade brottslighetens verksamhet. Genom att ange falska folkbokföringsuppgifter kan kriminella dölja sin identitet. När staten inte heller vet vem som bor var blir det enklare för brottslingar att gömma sig undan rättvisan och på så sätt fortsätta sin destruktiva verksamhet. Kriminella använder i dag falska adresser för att tillskansa sig bidrag och välfärdsförmåner som man egentligen inte har rätt till. Lag och ordning behöver tryggas, annars riskerar vi att befästa omfattande parallellsamhällen.

Moderaterna ställer sig därför positiva till regeringens proposition men anser att åtgärderna inte är tillräckligt långtgående och vill mot den bakgrunden föreslå ytterligare åtgärder.

Utred ökade befogenheter för Skatteverket

Det bör utredas om Skatteverkets direktåtkomst till andra myndigheters databaser ska utökas. En förutsättning för att medge en annan myndighet eller verksamhetsgren direktåtkomst till personuppgifter är som anförts tidigare att den mottagande myndigheten verkligen har ett behov av uppgifterna i sin verksamhet.

Skatteverket ska handlägga ärenden om folkbokföring. Uppgifter från Migrationsverkets verksamhetsregister är nödvändiga för korrekta beslut om folkbokföring. Skatteverket ska vid sin prövning av folkbokföring beakta ett flertal omständigheter som Migrationsverket har uppgifter om. En förutsättning för att medge direktåtkomst till personuppgifter är att den mottagande myndigheten verkligen har ett behov av uppgifterna i sin verksamhet. Det finns ett motiverat behov för Skatteverket att få tillgång till uppgifter hos Migrationsverket som har betydelse för frågan om tilldelning av personnummer och folkbokföring. För att effektivt bekämpa fusk och återupprätta kontrollen över folkbokföringen bör det utredas hur Skatteverkets direktåtkomst till andra myndigheters databaser ska kunna utökas.

Skatteverkets direktåtkomst till Migrationsverkets verksamhetsregister bör därför utökas till att omfatta vissa angivna uppgifter som myndigheten behöver för handläggning av ärenden om folkbokföring så som anges i SOU 2017:37.

För att på riktigt återfå kontrollen över folkbokföringen i Sverige och för att stävja de brott som årligen kostar staten miljarder behöver även en folkräkning genomföras. Problemen har blivit mycket allvarliga, och en folkräkning är en kraftfull åtgärd som bör vidtas. Sverige har tidigare haft en tradition av att genomföra folkräkningar, likt många andra länder. En folkräkning ger staten möjlighet att bättre bekämpa brott, verktyg för att stävja framväxten av utanförskap och parallellsamhällen samt viktiga data och kunskap i arbetet att motverka trångboddhet.

Ytterligare regelskärpningar kring samordningsnummer

Samordningsnummer är en identitetsbeteckning för personer som inte är eller har varit folkbokförda i Sverige. Syftet med samordningsnummer är att myndigheter och andra samhällsfunktioner ska kunna identifiera personer även om de inte är folkbokförda i Sverige. För att erhålla ett samordningsnummer krävs det varken uppehållstillstånd eller adress i Sverige, och personen som ansöker behöver inte besöka något av Skatteverkets kontor. Dessa låga krav bäddar för bedrägerier.

Skatteverket har under flera år larmat om systematiskt missbruk av samordningsnummer. Bland annat i rapporten En analys av samordningsnummer för beskattningsändamål uppgavs att samordningsnumret har fått ”en annan innebörd än den avsedda, både oavsiktligt och medvetet” och att företag och individer, men även myndigheter, har den felaktiga bilden att Skatteverket genom att tilldela ett samordningsnummer har säkrat att all information kring personen är korrekt och att inga ytterligare kontroller behövs från deras sida. Trots de åtgärder Skatteverket vidtagit för att komma till rätta med problemet kan det nu, snart fyra år senare, konstateras att missbruket med samordningsnummer inte har minskat, det har tvärtom ökat. Regeringen har agerat senfärdigt och inte tagit problemet på allvar. Även de nu föreslagna åtgärderna för att förhindra missbruket av samordningsnummer i propositionen är inte tillräckligt långtgående.

I dag har omkring 900 000 personer som inte är folkbokförda i Sverige fått ett samordningsnummer för att kunna leva och verka i landet, t.ex. för att kunna skatta för sina inkomster. Av dessa har ca 150 000 övergått i personnummer. Bakom hur många av de resterande samordningsnumren det finns en verklig person är det ingen som vet. Detta är en grogrund för ett parallellsamhälle som nu växer fram. Konkreta åtgärder är nödvändiga här och nu.

Sverige saknar kontroll över hur många personer som illegalt vistas i landet. Detta antal väntas öka kraftigt de kommande åren. Samordningsnumren är en del i problemet. Om inte detta stoppas kommer det att leda till ett permanent skuggsamhälle präglad av utsatthet och kriminalitet. För de personer som lever i ett skuggsamhälle kommer inkomsterna oftast från illegalt arbete och kriminalitet. Dessutom finns det stor risk för att samordningsnummer ger tillgång till de svenska välfärdssystemen, utan att tillräckliga kontroller görs. Fusk med samordningsnummer är därför också kopplat till bidragsfusk, vilket i sin tur urholkar välfärdsstatens legitimitet. Därför är frågan om samordningsnummer av sådan vikt. Vi ser allvaret i den situation som nu råder och anser att man bör gå längre än vad regeringen föreslår.

Moderaterna anser därför att ytterligare kraftiga åtgärder är nödvändiga för att komma tillrätta med missbruket av samordningsnumren.

För det första bör det krävas personlig inställelse hos Skatteverket, eller annan lämplig myndighet, för att få ett samordningsnummer. Det gäller redan för personnummer och har visat sig nödvändigt också för samordningsnummer. För det andra bör alla som i dag innehar samordningsnummer genom personlig inställelse hos Skatteverket, eller annan lämplig myndighet, bekräfta sin identitet. De samordningsnummer som inte bekräftas inom en ettårsperiod avslutas om inte särskilda skäl föreligger. För det tredje bör även biometrisk data användas för att göra identifieringen av handlingens innehavare tydligare. Det vill säga liknande krav som gäller för pass bör även gälla samordningsnummer.

Niklas Wykman (M)

Helena Bouveng (M)

Kjell Jansson (M)

Boriana Åberg (M)

Fredrik Schulte (M)